

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . .12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314/900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* m. á. v. titkár és ügyész.gazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Dr. Békessy Ferencz* m. á. v. ügyész.*Ilkey László* székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* m. á. v. f.,*Nagy Józsa* m. á. v. titkár, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.

b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.

b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.

b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.

b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, mint a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya, multkori h iradásunkhoz képest, hétfőn, május hónap 13-án este 7 órakor tartja a közgyűlést megelőző utolsó ülését, még pedig az egyesületnek új helyiségeiben (Budapest, VIII. ker., József-körut 29. szám, I-ső emelet.) Felkérjük a választmányi tagokat, hogy erre a kiválóan fontos ülésre minél tömegesebben megjelenni sziveskedjenek.

Helyiségváltoztatás. Értesítjük egyesületünk tagjait és lapunk előfizetőit, hogy hivatali helyiségeink május elseje óta Budapest, VIII. ker., József-körut 29. szám I. emeletén vannak.

Tagsági díjak befizetése. Felkérjük egyesületünk tagjait, nevezetesen azokat, akik tagsági befizetéseikkel hátralékban vannak, hogy a tagsági díjakat e hónap 10-éig annál is inkább befizetni sziveskedjenek, mert különben a hátralékosokat az e hónapban megtartandó közgyűlés alkalmával alapszabályaink értelmében nem tüntethetjük ki mint egyesületi tagokat. Minél több lesz a hátralékos, annál kisebb tagszámmal fogunk ott szerepelni, ami sem az egyesületre, sem az illetőkre nem lesz hasznos. Az egyesületre azért nem, mert csak erőnket, gyarapodásunkat bizonyítja, ha minél többen vagyunk tagok; a hátralékosokra pedig azért nem, mert tagsági jogosultságukat és eddigi befizetéseiket veszélyeztetik esetleg.

A bizalmi férfiak szives figyelmébe ajánlva ezen fontos kérdést, őket is felkérjük, hogy a hátralékok behajtása iránt intézkedni sziveskedjenek.

Segélyezési kimutatásaink tehetnek és tesznek róla kétségtelen bizonyosságot, hogy az egyesület a maga tagjaival szemben mindenkor, minden indokolt esetben kifogástalanul és pontosan teljesíti a maga kötelezettségeit. Elvárhatja viszont az egyesület is a tagok mindegyikétől, hogy a maga elvállalt kötelezettségeinek pontosan eleget teend.

Köszönetnyilvánítás.

A „Kitartás“ kölcsönösen segélyező-egyesület tekintetes Igazgatóságának

Budapesten.

Mély tisztelettel alulirott a legnagyobb fájdalom között roskadozva, sem mulaszthatom el a legforróbb köszönetemet nyilvánítani a tekintetes Igazgatóság kegyes jóságáért, amelyben engem, a legnagyobb megpróbáltatásokkal sujtott csekély embert, részesíteni méltóztatott.

Amennyiben már előzőleg balesetem után 500, azaz ötszáz koronával, jelenleg pedig kedves **nőm halála folytán ismét 300, azaz háromszáz korona** halálzási segélyben kegyes volt részesíteni.

Azonban fogadják fájó szivemből eredő forró köszönetemet az egyesületünk mindazon tagjai, akiknek filléreiből a részemre kiutalványozott 300 korona összerakatott.

A jó Isten áldását kívánva egyletünk jószívű Igazgatóságára és összes tagjaira.

Maradok hálás és kiváló üdvözlettel

Berettyó-Ujfalu, 1901. április hó 23-án.

Nagy András,
1407. sz. tag.

Segélyezések kimutatása.

Halálzási segélyek.

Lapunk 17. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 7700 korona.

Ujabb segélyek:

1407. Nagy András, máv. jegykiadó-ór, Berettyó-Ujfalu (neje halála után) ... .. 300 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 17. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 10.666 korona 66 fillér

Betegsegélyek.

Lapunk 17. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 3245 korona.

Ujabb segélyek:

213. László Antal, máv. raktárnok, Erzsébetfalva	10 korona.
594 Szathmáry Lajos, laboráns, Doboz	60 »
930. Malobiczky Károly, máv. mozdonyvezető, Fiume	30 »
1383. Szüts István, máv. lakatos, Budapest kel. p. u.	30 »
2188. Hauzner György, máv. fűtő, Budapest ny. p. u.	30 »
3150. Nagy Gyula, fómolnár, Monok	30 »
3670. Kremperger János, festő, Csorna	10 »
3227. Kuszenia Pál, máv. állomás-felvigyázó, Budapest	10 »

Olvasóinkhoz.

Folyó évi május hónap 1-jével új előfizetést nyitunk lapunkra mindazok számára, akik egyesületünknek nem tagjai, de akik úgy a balesetbiztosításnak kedvezményében, mint egy komoly és tartalmas hetilap hasznos, szórakoztató olvasmányában részesülni akarnak.

Lapunknak legutóbb megjelent számai tesznek tanubizonyságot róla, hogy ilyen komoly, tárgyilagos és tartalmas egyesületi közlöny — legalább ebben a szakmában — ez idő szerint nincs sehol az országban. De nincsen olyan lap sem, amely a balesetbiztosítás kedvezményét mindenkinek, kivétel nélkül, oly olcsó árban nyujtaná, mint a mi heti közlönyünk.

Nem egyesületi tagok részére a lap előfizetési ára havonként egy korona. Ennek ellenében megkapják az előfizetők a minden vasárnap megjelent lapot, és a »Nemzeti Baleset-Biztosító Részvénytársaságnál« 2000, azaz kétezer koronáig vannak biztosítva halált okozó, vagy állandó és teljes munkaképtelenséggel járó baleset ellen, szintugy ezen 2000 korona arányában minden olyan baleset ellen, amely részleges, de állandó rokkantságot okoz. Erről a biztosításról minden előfizető — aki nem a »Kitartás«-egyesületnek tagja — egy külön biztosítási kötvényt kap.

Ezen lapelőfizetés nem tévesztendő össze magával az egyesületi tagsággal. Mert az egyesületi tagok úgy mint eddig, továbbra is díjtalanul kapják a lapot és az azzal járó összes kedvezményeket. Akik pedig még nem egyesületi tagok, de a lap élén felsorolt kedvezményeket óhajtják elérni, azoknak nem elég csak magára a lapra előfizetniök, hanem szabályszerű felvételi igazolvánnyal az egyesületbe való felvételt kell kérelmezniök.

Egyesületünknek minden egyes tagját felkérjük, hogy a lapot minél szélesebb körben ismertessék, megkedveltessék és ezzel nemcsak az egyesületnek, hanem önmaguknak is hasznot hajtsanak. Mert az egyesületnek terjeszkedése és megerősödése minden egyes tagnak megerősödése egyuttal. Különösen a bizalmi férfiakat kérjük, hogy úgy a lapnak, mint az egyesületnek érdekeit ebben az irányban is karolják fel és terjeszszék, a kellő felvilágosításokat, útbaigazításokat minden irányban megadják s a lap külön előfizetési díjait szokásos úton juttassák az egyesület pénztárához.

Ujból hangsúlyozzuk, hogy nem egyesületi tagok részére az előfizetési díj — baleset ellen való biztosítással együtt — havonként egy korona, negyedévenként három korona, félévenként hat korona, egész évre pedig tizenkét korona.

A szegény ember gyermekei.

Vallásos emberek azt tartják, miszerint Isten rendelése, hogy az ember családot alapítson, s a maga fajának szaporításáról gondoskodjék.

A tudósok véleménye szerint a fajfentartási ösztön a természetnek egy örök törvényén alapul, a mely törvényt legkevésbé dönthetik meg azok, akik annak végrehajtására teremtve és hivatva.

A hatalom birtoklói, a politikusok, nemzetgazdászok és egyéb irányító tényezői az emberi nem viszonyainak, azt hangoztatják, miszerint az emberi közösségnek, az emberi társadalomnak elementáris szüksége van reá, hogy a népek, nemzetek számszerűen is gyarapodjanak, erősödjenek.

Sok-sok más hivatott és kevésbé hivatásos ilyen tényezőt sorolhatnánk még fel, akik mind üdvösnek, czélszerűnek, szükségesnek, nélkülözhetetlennek tartják az emberiségnek, a nemzetnek szaporodását — de természetesen mindannyian csak a családalapításnak erkölcsileg egyedül lehetséges alapján. És aki az ilyen tanoknak ellene vall, aki az amugy is tulnyomó részében nélkülözésekkel küzdő emberi nemnek ezen szaporítását helytelennek, sőt esztelennek minősíti, azt azonnal készek vagyunk a futó bolondok kategóriájába sorozni.

Hiszen természetes, hogy minden jóra való hazafinak a keblét jóleső érzés járja át, többé-kevésbé a büszkeség dagasztja, a mikor hallja a népszámlálás eredményeit és ezekben azt, hogy fajunk megint ennyi és ennyi százezerrel vagy millióval szaporodott, hogy tehát nemzetünk és hazánk megint ennyi százezer vagy millió lélekkel és karral lett erősebb a lét utáni küzdelemben. Érezzük tehát — legalább közvetve — magunk is, érezzük mindannyian, hogy a családalapításnak magasabb céljai is vannak, mint azok a dolgok, melyek a hétköznapiasság fogalmai szerint arra bennünket készítenek. Hogyne éreznék és tudnák azt azok, akik népek és nemzetek sorsának intézői?

Szó nem férhet tehát ahhoz, hogy családot alapítani nemcsak emberi szükséglet, de hazafiui kötelesség is. Kivétel nélkül, szegényre, gazdagra nézve egyaránt. Sőt az utóbira nézve még jobban. Hanem hát nem azért van sok fonákság az emberi élet viszonyaiban, hogy itt is fordított állapotot ne lássunk; a gazdag embernél kevés gyermeket, a szegénynél sokat, s a legszegényebbnél legtöbbet. Mi is lehetne tökéletes a világon, a mi egyszer az ember akaratával van összefüggésben?

A tények bizonyítják, hogy a fajfentartás,

a nemzetszaporodás dolgában a nemzetek sokkal többet köszönhetnek az ő legszegényebb tagjaiknak, mint a leggazdagabbaknak. Teljesen eltekintve attól, hogy az előbbiek igen nagy számszerű tulsúlyban vannak az utóbbiak felett.

Ezzel szemben viszont tény az is, hogy a nemzetek aránylag kevesebbet tesznek a szegény osztályok gyermekeinek neveltetése dolgában, mint az ugynevezett középosztályok és felsőbb körök gyermekeinek kiképzésére irányuló törekvéseikben. Ez annyira köztudomásu, hogy bizonyításra sem szorul.

Ámde helyesen van ez így?

Nincsen helyesen. Mert az ily nemzetek önönmaguk ellen vétének, amikor ezt az állapotot megteremtik és megtürik. Az ilyen nemzetek félreismerik a faj megizmosodásának, az ország megerősödésének egyik leglényegesebb alapföltételét, s ez a félreismerés, ez a közöny előbb vagy utóbb, de megboszulja magát.

Van már reá élő példa is elég. Így Franciaországban, csak hogy elejét vegyék a népesség csökkenésének, törvényileg minden kigondolható kedvezményeket voltak kénytelenek biztosítani az olyan családnak, ahol hatnyolcz, vagy ennél is több gyermek születik és neveltetik fel.

Az állam érdeke lévén, hogy népessége szaporodjék, az állam hivatása is, hogy ne csak a családalapítás lehetőségeit tegye minél könnyebbekké, de hogy a családi életnek gyümölcseit, a gyermekeket, a legmesszebb menő gondozásában részesítse. Mert azok a gyermekek az ő számára születnek, azokat a szülők elsősorban az ő számára nevelik fel — ne kérjük, hogy igen gyakran milyen óriási áldozatok árán — azoknak hasznát tulnyomó részben ő fogja látni és élvezni.

Nagyon sok tennivaló vár e részben még minálunk is mindenütt.

Ott van elsősorban a népnevelés ügye. Ez még mostanáig sem tudott az élethez alkalmazkodni úgy, ahogyan kellene. A földműves gyermeke, akinek az élethivatása földjének megművelése, szántás-vetés lesz, ugyanazon módon oktattatik az elemi iskolában, mint a jövendőbeli iparos, kereskedő, s ez viszont éppen akként, mint a jövendőbeli — mondjuk miniszter. Szó sincs róla, az á-b-c meg az egyszerű mindenütt egyforma s azt mindenhol, mindenféle gyereknél csak egyféleképpen lehet tanítani. Ámde nézzük meg csak, hogy azt a földműves gyereket nem taníthatnánk-e

meg például már az iskolában az abc és az egyszerű mellett egy kicsit arra is, hogy a föld természetét jobban megismerje, annak jövedelmezőségét fokozni és jobban kihasználni tudja? Igaz, hogy azt mondják erre az ugynevezett öregek: Minek tanulná ezt az iskolában, ahol a tanítója sem tudja; majd megtanulja otthon, az apjától, az is így tanulta.

Hát éppen ezek a bajok. Hogy a tanítója sem tudja, meg az apja tanítsa. A tanító tanulja meg egyszerűen és majd tudni fogja. Az apja pedig öregbitse a gyerek tudását a maga tapasztalásaival, de ne követeljen magának kizárólagos tanítási jogosultságot ebben a dologban. Mert a kor halad és vele a tudás is, az apák pedig, főként a földműves népünkénél, ma is ott tartanak még, ahol a dédapák tartottak. A föld nem szaporodik, de a gyerekek igen. Nagyobb jövedelmezőséget kell tehát a földnek adnunk, ha azt akarjuk, hogy mindig több és több embert tartson el. Ehhez pedig az apák kevés helyen értenek.

Ott van másodsorban az iparos-tanoneczok kiképzése és oktatása, akiket röviden úgy nevez mindenki, hogy: inasok, mester-inasok. Mennyi tépelődésébe kerül egy apának, a mig csak arra is el tudja magát szánni, hogy milyen mesterségre adja a gyermekét. (Mert most ne beszéljünk azokról, akik oly szerencsés helyzetben vannak, hogy taníttathatják, iskoláztathatják gyermekeiket.) Hol fog jobban boldogulni, hol van nagyobb kilátás reá, hogy az inasévek leteltével keresethez, kenyérhez fog jutni? Melyik mesterségen jók, melyiken rosszak a kilátások? De maguk ezek az inasévek is, mi jóval, mi rosszal kecsegtetnek? Hiszen az egész inaskérdés teljesen rendezetlen, teljesen gazdátlan még! Hogy fejlődjenek ki régi, elavult szokások és botrányos visszaélések nyüge alatt ezek a szegény gyermekek képzett iparosokká, akik felszabadulásuk után még annak is eléje néznek, hogy a mindennapi betevő falat csak kinos-keserves hajsza után lesz megtalálható?

A szegény ember hogyan válaszson ezen mesterségek között? Melyikre adja ilyen viszonyok között gyermekét? Mikor az élet még arra is megtanítja őt, hogy már itt, ezen a téren sincs boldogulás, csak annak a számára, akit magasabb pártfogás, befolyásos protekció segít álláshoz és kenyérhez; az, ha mindjárt gyöngébb, selejtesebb is, ezen a réven jobban boldogul száz ügyesebb, szorgalmasabb és jobb munkásnál. Meg lesz-e vajjon az ő gyermekének is ez a protekciója? Ha nem lesz meg, akkor miért küzködött, miért tanult, miért

kinlódott az ő gyermeke? Hiszen napszámossá vagy koldussá tanulás nélkül is lehetett volna!

Bizony-bizony, nehéz kérdések ezek, és milliók szenvednek az ő sulyuk alatt. Mind szegény emberek pedig; akik azonban a legtöbb kézzel gyarapítják a nemzet erejét. És akik oly igen keveset kapnak mégis ettől a nemzettől.

Vasuti balesetek.

(Folytatás.)

(T. A.) Sokszor és sok helyütt volt már szó arról, hogy vonatok összeütközése alkalmával helyesen cselekszik-e az a mozdonyvezető, fűtő vagy vonatkísérő, aki a veszedelem láttára a mozdonyáról leugrik?

Az egyik rész azt hangoztatja mindig, hogy sem a mozdonyon lévőeknek, sem a vonatkísérőknek helyeiket elhagyniok nem szabad, mert ez egyértelmű a kötelesség megszegésével. Ez gyávaságot jelent; a legválságosabb percekben való meghátrálást azokról a helyekről, ahová a kötelesség szőlította volt őket, és ahol ők kitartani tartoznak, bármi legyen is a dolog vége. És pedig mindvégig kitartani, még akkor is, amikor a veszély elhárítására már minden tőlük telhetőt megtettek.

A másik rész viszont azt állítja, hogy a személyzetnek ilyenén viselkedése merő ostobaság lenne. Mert ezzel csak az áldozatok száma szaporíthatnák, még pedig minden ok nélkül, amennyiben az összeütközésnek és következményeinek már úgy sem vehetik elejét, az önfeláldozásukra pedig sem a vasutnak nincsen szüksége, sem az emberiségnek. A családjaiknak legkevésbé.

Noha ez a kérdés sokféle más balesetnél is felmerülhet és nem csupán az összeütközéseknél, végezzünk vele itt, mint a legmegfelelőbb pontnál.

Tényleg, ez a kérdés annyira az egyéni felfogás és izlés szerint alakul, hogy arra határozott választ a vasutak háromnegyed-százados multja sem volt képes adni. Döntés benne még nem történt, és előrelátható, hogy nem is fog történni. Nem pedig főként azért, mert úgy sem kecsegtetne gyakorlati eredménnyel. Ha csak nem annyiban, hogy az utóbb említett felfogás érvényre jutása esetén mindenki ész nélkül ugrálna le a futó vonatról — utasítás folytán —, mihelyt elől a legkisebb bajt vagy veszélyt veszi észre. Teljesen az egyéni érzülettől függ, ki hogyan viseli magát valamely veszedelem láttára; ki a bátor legény és tartja meg hidegvérét a legnagyobb baj észrevételekor, és ki veszíti el fejét már akkor, ha valamely pályáról egyszerű leintó jelet ad. Ezeket az érzelmeket paragrafusokba foglalni alig volna eredményes. Ámde beszélni a dologról lehet is, jó is; mert minél több oldalról ismerik meg az érdekeltek a balesetek és veszedelmek kútforrásait, minél behatóbban foglalkoznak azok természetrajzával, annál bátrabbak lesznek azokkal szemben, bárhol találkozzanak is velük.

Nézzük meg hát közelebbről is, hogy milyen érvek azok, amelyek azt a bizonyos, idő előtt való leugrást tiltják vagy helyeslik?

Az egyik rész gyávaságnak minősítvén ezt a viselkedést, azt kívánja, hogy a mozdony- és vonatkísérők tehát hősök legyenek: a haláltól sem félo-

kötelességtudásnak hősei. Miként a katonák, akik nem futamodnak meg az őrhelyről, bár száz ellenség száz halált szórjon is rájuk; hanem ott halnak meg az őrhelyen!

Hát mi azt hisszük, hogy ez az érvelés a katonáékkal — sántit egy kevéssé. Mint minden olyan érvelés, mely a vasuti szolgálatot a katonai szolgálattal hozza párhuzamba. Sántit pedig azért, mert más ellenséggel áll szemben az a katona, és mással az a vasutas. A katona a maga hősiessége, halált megvető kitartásával nemcsak kézzelfogható, de erkölcsi nyomással is erősen hat a feleje törő ellenségre, s ezzel eléri azt, hogy annak ereje vagy szétforgácsolódik, vagy megtörik, vagy a maga hatásának kifejtésében bizonyos időre megakasztatik. Ugyan mennyiben akasztja meg az a mozdonyvezető például a feleje száguldó, a vonatra törni készülő összeütközést azzal, hogy a mozdonyon még akkor is hősiességgel kitart, a mikor saját vonatjának megállítására már mindent elkövetett, a mit elkövetni módjában állott? Fel fogja-e ő ezzel a személyes bátorságával tartóztatni a veszedelmet, vagy fogja-e azt legalább némiképen csökkenteni? Meg fog-e a vasutaknak az a legnagyobb ellensége és réme juhászodni az ilyen hősiesség láttára?

Bizony nem fog az. Mert annak semmiféle bátorság, semmiféle hősiesség nem imponál. Összemorzsol az hőst, gyávát egyaránt, feltartóztatatlanul. A hősiességnek ez a fajtája vele szemben tehát nemcsak hogy nem tanácsos, de nem is hasznos. Mert itt is nagy különbség van a katona vitézsége és a vasutas bátorsága között. Amaz, ha egy ilyen hőstettet elkövetett, még haló porában is medáliát, ordót, kitüntetést kap, s neve arany-betűkkel vésetik az örökkévalóság márványlapjaira. Ellenben hallotta-e már valaki, hogy egy ilyen hősi halállal kimult vasutasnak az emlékezetét bárhol is megörökítették, vagy az ilyen hősi tett elkövetésekor nyomorékká tört vasutasnak mellét bárminő medáliával díszítették volna?

Nem, az ilyenfajta hősiességekre a vasutaknál nincsen szükség. Unos-untig a nyomorékunk, a koldusunk ugvis. Minek szaporítani őket csupa hősködéskől?

Hanem igenis, a hősiességnek egy másik fajtájára van itt szükség. Már mint az itt szóban forgó veszélyes percek idején. Arra a hősiességre, amely a veszély megpillantásakor megfedkezik a saját test épségéről, a saját egyéni érdekekről és eszébe juttatja mozdonyvezetőnek, fűtőnek, vonatvezetőnek, fékezőnek egyaránt, hogy itt most mások élete, mások vagyona forog kockán és veszélyben. Ezeknek a másoknak megvédeése pedig az emberi lehetőség szerint csakis őreá, az ő hidegvérére, legvégsőig menő erő kifejtésére van bizva. Neki kezében vannak az eszközök, melyekkel a veszedelmet elháríthatja vagy legalább is csökkentheti. Jusson eszébe szolgálati esküje, igyekezzék megőrizni nyugalmát, hogy helyesen cselekedhessen. Az egyik ne bocsássa ki addig a mozdony kormányművét és gőzszabályozóját a kezeiből, ne bocsássa el addig a gőzsip fogantyuját, amíg meg nem győződött arról, hogy itt ő, mint mozdonyvezető és mint ember, többet már nem tehet, ha mindjárt ott kellene is vesznie. A többiek meg ki ne ereszsék azokat a fékorsókat a kezeikből, amíg azokon egy csavarintást végezni képesek, tekintet nélkül arra, hogy lesz-e még idejük a menekülésre vagy sem. És ne

feleljék el, hogy minden fékcsavarintás és minden méternyi út, melyet a vonat így megtesz, enyhíti a baleset következményeit.

Ha mindenki közülök megtette mindezt, ha már kimerült minden eszköz, amely a baj elhárítása céljából rendelkezésükre állott, akkor Isten nevében: le a vonatról! De csakis akkor és nem előbb. Bár száz halál legyen is a dolog vége! . . .

Ez az a hősiesség, amelyet egy vasutastól a kötelességérzet megkövetel. Bárki bárhogyan vélekedjék is felőle.

(Folytatjuk.)

Napfogyatkozás.

Május hó 18-án újból napfogyatkozás lesz, amely elé a csillagászok és természettudósok nagy várakozással néznek. Tudvalevőleg a napfogyatkozás a földnek nem minden pontján látható. Ezuttal Sumatrán lesz leghosszabb ideig — és pedig 6 perczig — látható s így ott gyűlnek össze a világ legjelesebb csillagásza, hogy az érdekes és ritka természeti tüneményből tanulságot merithessenek.

A francia csillagászati társaság egyik legjelesebb tagját küldte ki, Baume-Pluvinel urat, aki már a múlt hóban el is utazott. Az általa feltalált vizsgáló-készülékek segítségével leginkább azt óhajtja megállapítani, hogy a napfénynek sajátos tulajdonsága és a hősugárzás, vagy pedig magától a nap reflexiójától nyeri-e azt. Sajnos, hogy Sumatrán éppen május hónapban igen bizonytalan szokott lenni az időjárás, már pedig a teljes napfogyatkozás csak úgy lenne élvezhető, ha verőfényes idő előzné meg.

A babonás nép köztudomásulag igen sok rosszat, háborút, földindulást, vizáradást, óriási zivatarokat jósol a napfogyatkozásból s ennek némi alapot kölcsönöz az, hogy az egyes napfogyatkozások tényleg rendkívüli eseményekkel voltak kapcsolatban.

Virgil, az óskori latin költők legnagyobbika, gyönyörű versekben örökitette meg azokat a rettenetes eseményeket, melyek Julius Caesar halálát jelezték, s ezek között említi a napfogyatkozást is.

Szent Lukács evangéliumában olvassuk, hogy azon perczen, midőn a Megváltó kiszenvedett — a nap elsötétült és három óráig tartó teljes sötétség uralkodott.

De nem is kell visszamennünk ily régi időkre; Krisztus után 358-ban a nap elsötétült és több óráig teljes sötétség borította el a földet.

E ritka természeti tüneményt oly óriási föld-rengés követte, amely megrázkódtatta Macedóniát és Kis-Ázsiának egy részét és romba döntötte Nicodémia városát.

Két évvel később, 360-ban ismét napfogyatkozás volt, s ezuttal a sötétség egész délelőtt tartott, úgy hogy csak délután bujt elő a nap.

A sötétség oly teljes volt, hogy a csillagok milliárdjai ragyogtak az égbolton, mintha valóságos éjszaka lett volna.

Sűrű ködnek vagy roppant terjedelmű sötét fellegeknek nem lehet e tüneményeket tulajdonítani, mert hiszen akkor a csillagok sem lettek volna láthatók.

Ugyanilyen elsötétedés volt 409-ben, akkor is a déli órákban láthatók voltak az összes csillagok. E nevezetes tünemény akkor történt, midőn Alarich, a Visigóthok királya, Róma ellen vezette hadait.

A történetírók feljegyzései szerint 807-ben Nagy Károly uralkodása alatt egy óriási sötét folt jelent meg a nap korongján, mely nyolcz egész napig tartott. Ugyancsak Krisztus után 535-ben a nap fénye elhomályosodott, és 14 hónapig egyfolytában csak pislogva világított. A növényzet fejlődését annyira visszavetette, hogy az azon évben termett magok egyáltalában ki sem keltek.

Csaknem hasonló eset történt 626-ban, amidőn a nap korongjának fele része, október hónaptól egész júniusig, elvesztette fényét. Ez utóbbi eset, Abuferage szerint, Kelet császárnak, Heracliusnak uralkodása alatt történt.

Ezen alig megmagyarázható tüneményeket legnagyobb részben a napfoltok okozzák, melyek időnként nagyobb terjedelmeket öltve, a nap korongját részben elborítják s a fényoszórást megakadályozzák. Ezeket a napfoltokat egy Scheiner nevű jezsuita fedezte fel 1611-ben. Nevezett tanár volt az ingolstadt-i egyetemen, Bajorországban, s egy alkalommal csillagvizsgáló látcsövét a napra irányozva, nagy meglepetésére sötét pontokat fedezett fel e ragyogó égi test korongján.

Ugyanazon évben fedezte fel a napfoltokat Galilei, a híres csillagász is.

E rendkívül érdekes felfedezések öt évvel a látcső feltalálása után történtek.

Azóta a tudományos vizsgálatok alapján megállapították, hogy a napfoltok majd nagyobb, majd kisebb terjedelműek s gyakran szabad szemmel is láthatók. Nagyon kockázott dolog azonban szabad szemmel a napba nézni; a tudósok e célra befűtött vagy sötét színű üvegeket használnak.

Az 1540-ben kiadott »Astronomicum Caesareum« szerint a csillagászok már 60 évvel Galilei előtt is színes üvegeken keresztül vizsgálták a napot; annál meglepőbb, hogy Galileinek nem jutott eszébe, hogy a fény sugarakat gyengítő, homályosító üvegeken keresztül kutassa a nap foltjait. E vakmerő kísérletei annyira elfárasztották szeméit, hogy teljesen megvakult, s e miatt életének utolsó éveiben nagyon szerencsétlen lett.

Az újabbkori csillagászok több ezerszeresen nagyító látcsöveikkel már a napfoltok kiterjedését is méregetik. Szerintük egyik-másik napfolt 25—30 ezer mértföldre is kiterjed és óriási sebességgel gyarapodik.

Egy-egy napfolt ritkán tart 6 hétnél tovább, bár Schwabe dessau-i csillagász 1840-ben hét egész hónapig észlelt egyet.

E napfoltoknak köszönhetjük azt, hogy a tudósok megállapíthatták azt, hogy a nap 25 és fél nap alatt fordul meg saját tengelye körül, mert ugyanazon napfolt ennyi idő múlva tűnt fel újra a nap korongján.

A napfoltok igen fontos szerepet játszanak a növényzet fejlődésének előmozdításánál és Hershell Vilmos pontos kutatások alapján megállapította, hogy az utóbbi 200 év alatt minél kevesebb napfolt mutatkozott, annál drágább volt a gabona ára. Legkevesebb napfolt mutatkozott 1863-ban, amikor is köztudomásulag valóságos éhínséget idézett elő a hónapokig tartó aszály.

Az eddigi észleletek szerint a napfoltok 11 és fél évi időszakban terjednek és kevesbednek a nap korongján, s így teljesen kizártnak tekinthető az, hogy a növényzetben hosszabb ideig tartó károkat idézhethetnének elő.

Dr. Luby Gyula.

Sérülések gyógyítása.

A munkás ember, a vasuti ember egyaránt ki van téve annak, hogy testi épsége egy és más módon veszélyeztessék. Nehéz hivatása, kenyérkereső foglalkozása hozza ezt magával, és tudjuk jól mindannyian, hogy a legnagyobb gondosság és vigyázat mellett sem kerülhetők el a testi balesetnek legkülönbözőbb nemei.

Ha már nem tehetünk aziránt semmit, hogy ezeknek a sérüléseknek elejét vegyük, legyünk legalább mindig tisztában azzal, hogy az ilyen sérüléseknek a következményei miként háríthatók el. Mert igen sok esetben csak a sérült tag vagy testrész hiányos gondozása okozza azt, hogy a különben jelentéktelen balesetből igen komoly következményű, halált okozó, vagy az egész életre kiható baj nő ki magát. Szükséges a sérülések elemi kezelését már csak azért is ismernünk, mert orvos nem mindig és mindenütt van ám kéznél, sőt sokszor, kivált vidéken, csak nagy idők multán jöhet el a beteghez. Már pedig az ilyen sérülések gyakran olyan természetűek, hogy rögtön segély nélkül kész a nagyobb baj.

Ajánlatos lesz tehát ezeket a sorokat elolvasni, mert nem lehet tudni, hogy ki mikor veszi az itt elmondottaknak hasznát.

Kezdjük a sérülések legenyhébb fajtáján, a zúzódásokon.

Nagyon jól tudjuk, hogy a zúzódás lényege abban áll, hogy a testet ért erős ütés vagy nyomás következtében az apró véredények, erek megrepednek, s az így szétszakgatott erekből a vér a test szövetei közé nyomul be. Ezzel felduzzasztja a bőrt, ami az ütés helyén támadni szokott púpot okozza; a bőrnek kékes elszínesedése is ettől származik, mert a vér színe áttetszik a bőr vékony rétegein.

Ha valaki ilyen zúzódást szenvedett, annak legjobb orvosa lesz a természet maga. Mert a testben folyó örökös anyagcsere által a vér magától is felszívódik, a zúzott sejtek és véredények összenőnek, összeforrnak, a púp lelohad, s amint a kiömlött vér a púp alól lassan-lassan felszívódik, az elszínesedés is a kékes-pirosból kékes-zöldbe, majd zöldes-barnába megy át, a míg végtére elsárgul és megfehéredik. Csupa merő haszontalanság az ilyen zúzást sebekre akár orvosságot, akár tapasztakat (flastromákat) vagy kenőcsöket ragasztani. Ezek a sebnek nem használnak semmit, mert hiszen a bőr sem ereszti át őket. Ami pedig belőlük magába a bőrbe beszívódik, no attól ugyan sem a vér nem szívódik fel hamarabb, sem a zúzott sejtek, izmok és véredények nem forrnak gyorsabban össze.

Hanem igenis. használ az, ha rögtön és kitaratóan hideg borogatást rakunk a sebre. Ez szünteti a bőr alatti vérzést, mert összehúzó hatással van az erekre, enyhíti a feszülést és a fájdalmakat, mert csillapítja a zúzott izomzatnak és belső testrészeknek izgatott gyuladásra hajlandó voltát.

Ajánlatos továbbá kivált kisebb zúzódásoknál, hogy a zúzott helyet mérsékelt és egyenletes nyomásnak tegyük ki, a mi szintén mérsékeli a bőr alatti vérzést. Ezt a nyomást kés lapjával szokták csinálni ugyan, de ennél jobb a kendő segélyével gyakorolt nyomás.

Ha a zúzódás nagyobb terjedelmű, a bőr azonban épségben maradt, a zúzott helyet nem árt valami zsiradékkal, vagy az ilyenkor leginkább szokásos

kámforos spirituszszal gyengén kenegetni (masszírozni). Ez sem a zsír vagy a spiritusz kedvéért történik azonban, mint inkább azért, hogy a sebhely alatt szerteömlött vér felszívódása elősegíttessék. Ámde ezt a kenegetést ne mindjárt csináljuk, hanem csak akkor, ha a sérülés történte óta már három vagy négy nap telt el.

Szintén hasznos a nagyobb zúzódási esetekben a sérült testrésznek meleg füröszítése is, de ugyan csak a negyedik vagy ötödik nap után kezdődőleg.

Ha a zúzódás a belső szervek valamelyikét érte, nagyon kell vigyázni, hogy milyen tünetek mutatkoznak a betegen. Mert van rá eset, még pedig nem is ritka eset, hogy valaki komoly belső zúzódást szenvedett, anélkül, hogy ennek külsőleg nyoma lenne. Leesik valahonnan például és belső fájdalmat kezd érezni. Miután a testen alig mutatkozik zúzódási, ütési sérülés, az emberek semmibe sem veszik a dolgot. Pedig épp az ilyenre kell nagyon vigyázni, a sérült embernek köpését és egyéb váladékait megfigyelni, mert a belső zúzódásnak az a legbiztosabb jele, ha a sérült embernek száján, orrán, esetleg fülén, vér szivárog ki, vagy ha vizeletében és székletében véryomok mutatkoznak. Az ilyet rögtön fektessük ágyba, borogassuk a fájdalmas helyet tiszta hideg vízzel, ne kenegessük, ne engedjük, hogy a beteg ágyában megmozduljon, okvetlenül azonban és a legsürgősebben hívassunk orvost. Ha valaki a fején szenvedett zúzódást és hányási inger fogja elő, ez biztos jele annak, hogy az illető agyrázkódást szenvedett. Itt sem tehetünk egyebet, mint hogy a beteget feltétlenül lefektetjük, hideg borogatást alkalmazunk és lehetőleg nem engedvén őt mozdulni, rögtön orvosért küldünk.

Ha a szenvedett zúzódás olyan nagy volt, hogy általa a bőr is szétroncsolódott, ezt már nyílt sebnak nevezzük. Ennek a gyógyításáról legközelebb fogunk megemlékezni.

(Folytatjuk.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A budapesti Máv. Altiszti Kör vigalmi bizottsága 1901. évi május hó 5-én (vasárnap) saját helyiségeiben — VIII. ker., Koszoru-utca 24. sz. — hangversenynyel, szavalattal és tánczczal egybekötött *családi estélyt* rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti jegyül a meghívó szolgál. Ruhatar személyenkint 40 fillér. A műsor igen élvezetes estét ígér s előrelátható, hogy ez a multság csak az altiszti kör szokott sikereit fogja gyarapítani.

Beszélő telefon. Az ujkor nagyjelentőségű találmányai: a *drótnélküli telegráf* és a *távrajzolás* mellett méltó helyet foglal *Paulsen* dán mérnök találmánya, a *beszélő telefon*. A fonográfal egybeszerkesztett telefonkészülék a fölvetett közleményt tetszés szerinti időben adja elő. Mikor hazaérkezik az ember, csak a telefont kell megkérdeznie, hogy mit üzentek neki, míg odajárt. A fonográf-telefon eszméje nem új, próbálkoztak is vele már többen, de eddig sikertelenül, mert a távolból hangzó beszédet nem sikerült a viaszlapra rögzíteni. Paulsen viaszlap helyett hajlékony aczélszalagot használ, a melyről a vett közleményt is sokkal könnyebb eltávolítani. A készülék általában egyszerűbb, mint az Edisoné és úgy van berendezve, hogy az áram beleütődik egy kicsiny elektromágnesbe, mely aztán a hengerről-hengerre futó aczélszalagra hat. Mikor a telefonba szólnak,

akkor az elektromágnes a hangrezgést átviszi a szalag magnetikus felületére és ezáltal abba nyomváltozatokat vés. Mikor a halló-kagylót a fülhöz emelik, a szalag visszacsavarodik az első hengerre és a telefon előad éppen úgy, mintha akkor szólnának bele élőszóval. A szalag elektrizált helyei ugyanis ugyanazon rezgést végzik a magnetikus hatás alatt, a minőt a felvett szó okozott. Ha a megrögzített közleményre már nincs szükség, egy mágnesruddal kétszer-háromszor végigsimitjük a szalagot és eltűnnek a nyomok. Paulsen készülékét a koppenhágai távbeszélő-társaság mérnöki osztályában — hol röviddel ezelőtt még alkalmazásban volt — mutatta be s a kísérletek meglepően jól sikerültek. Az éneket még jobban közvetíti, mint a beszédet, de azért a szavak is tisztán érthetők belőle. A találmány értékesítésére részvénytársaság alakult, mely most szabaddalmaztatja azt az összes államokban.

Tanuljunk a japániaktól. A japániak átvették agyúnkat, torpedókat, felöltőnket és kályhaacsövünket. Illő, hogy mi is elsajátítsunk tőlük valamit. Nekünk európaiaknak az a szokásunk, hogy orrunk tizántartására batiszt zsebkendőt használunk, ami sem a finomult izlés, sem a higiena szabályainak nem felel meg. A japániak erre a célra apró papírdarabokat használnak, a melyeket használat után eldobnak. A japáni kórházakban nagyon üdvösnek bizonyult ez az intézmény, mert bizonyos fertőző betegséget már csirájukban el tudnak fojtani

Állattörténetek. *Eigl* Katalin pölzleinsdorfi kofát furcsa baleset érte. Minap a bécsi piacról, hol jó vásárt csinált, férjével együtt hazafelé hajtván, egy meredek helyen leszállt a kocsiról Amint így a kocsi mellett ballagott, az utszéli árokban egy nyulat vett észre. Gyors elhatározással végig vágott rajta a kezében volt ostorral, úgy hogy a nyul fölfordult a kábultságtól. Az asszony fölemelte, két első lábát zsebkendőjével a nyakához kötötte, kötényével betakarta s a kocsiba tette. Örvendezve költötte föl alvó férjét, hogy megmutassa neki zsákmányát. Mire azonban a férj fölocsudott, a nyul kirántotta lábait a kötelékből, a kocsiról leugrott és egy pillanat alatt árkon-bokron túl volt. A zsebkendőt azonban s a zsebkendő csücskébe kötött 170 korona keresményt szintén magával vitte.

Heim zürichi polytechnikumi tanárnak rendkívül okos kis pincsije van. Ez többszöri mutatás után megjegyezte magának, hogy bizonyos helyeken egy pénzdarabért egy darab jó falatot lehet kapni. Ha »Foxli«-nak valaki egy pénzdarabot ad, az valahol jól elrejtí s mikor urnője kísétál s Foxlit is magával viszi, ez előkaparja az elrejtett pénzdarabot s addig czipeli a szájában, míg egy pékbolthoz nem érnek. Itt a bolt előtt leteszi a pénzt s addig ugatja urnőjét, vagy ha ugatását meg nem érti, szoknyáját huzgálja, míg a pénzért egy zsemlyét nem vesz neki.

A krisztkindli tréfája. Sz. urnak csinos a felesége, de még csinosabb a barátnője, ki egyik budapesti szinpadon a karban tündökölt esténkint. A szinpadi csillag egy melltűt kért Sz. úr által a Jézuskától, melyen keresztneve kezdőbetűje smaragdból legyen kirakva. Sz. úr megrendelte a smaragdmelltűt és mert igen jónak találta barátnője ötletét,

mindjárt a feleségének is rendelt egyet, melyen annak keresztnevét gyémántból rakatta ki. Eljött a várva-várt boldog este, de Sz. úr szeme előtt elborult a világ, mikor felesége kinyitja az ékszerdobozt és abból smaragdkövek czikáznak feléje. Elsápadt, de a következő pillanatban már keblén pihen felesége és csókokkal hálálkodik a szép meglepetésért. Akkor föllélegzett Sz. úr. Nincs baj. Feleségét Juliának hívják, barátnőjét Józsnak, tehát a kezdőbetűk ugyanazok. Józsa is megbékült, a gyémánttűhöz egy pár smaragd fülbevalót is hozott neki utólag a krisztkindli.

A »rokony«. (Jelenet a vizsgálóbíró előtt.)

Bíró: Áll-e a tanú valamely rokoni kötelékben alperessel?

Tanú (habozva): Igenis értem.

Bíró: Ebből látom, hogy nem érti. Arról van szó, rokona-e kend Perjési Jánosnak?

Tanú: Ugy? Hogy ő nekem? Vagy hogy én neki. Abban áll a dolog kérem alássan, hogy örököltem én egy egérfarknyi rétet a mámai dülőben. Túl a partokon van, egy sűrűn kell átmenni, hiszen járt is arra a tekintetes főljárásbíró ur, amikor az a nagy vadászat volt a nagyságos urnál.

Bíró: Jártam, jártam; de a dologra beszéljen kend!

Tanú: Hiszen éppen abban vagyok, mert az a rétecske káposztával volt beültetve ezelőtt tiz évvel. Főlséges termés lett. Olyan volt, mint a dob. Hát mondja az ángyikám, akit az Isten nyugosztaljon. »Te Mihály, lódulj ki te is a rétre, most jönnek alá a tótok, jól eladhatnád azt a káposztát a lábán.«

Bíró (türelmetlenül): Ne lefetyeljen kend. Rokona-e Perjési Jánosnak vagy nem rokona?

Tanú: Váltig azt beszélem, mer ahogy kiérek a káposztásba, ott talállok egy hórihorgas tótót, bocskorban, nagy tüzszóval, rézcserese a füleiben, a kampós botjával nagyban veregeti a pogácsagömgölyű fejeket. Már akkor bele volt szeretve a káposztámba, szinte a nyála csurgott...

Bíró: Még egyszer felszólítom, feleljen egyenesen a kérdésre.

Tanú: Mindjárt rátérek ő kegyelmére, mivel-hogy nem birtam a tóttal eligazodni: ő sem tudott magyarul, én nem tudtam tótul. Vakarom a fejem, mi lesz már? De ahol jön ni Perjési uram a sűrűn át. Nosza megállítom, jőjjön, beszéljen a tóttal!

Bíró: Igen vagy nem?

Tanú: Igenis beszélt. Perjési uram vásárookra járó ember, ért hozzá. Addig povedáltak, amíg megalkudtak közönkint nyolcz forintban. Hát mondom Perjési uramnak, mikor már a tót tenyerébe csaptam és az árát is leolvasta: »Igyuk meg most az áldomást, menjünk a nagyitczébe.« Mire egy kancsó csigert kérek a Szálitól s odanyujtom neki: »Igyék Perjési uram.« Ő kelme a szájához emeli a kancsót s illően ráköszönti: »Adj Isten friss egészséget. hol-tunk után békességet komám.« A másik hörpintésnél visszazármaztattam én is a tisztességet: »Hogy minket az Isten meg ne áldjon komám, arról szó se legyék.« Hát ennyibe van. Azóta komának szólítjuk egymást.

Bíró: Valahára! (A jegyzőkönyvvezetőhöz) Irja be: »Nem.«

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A malom ostroma.

— Zola E. után francziából fordította *Luby Gyula.* —

(Polytatás.)

— Én vagyok — susogá. — Fogj meg hamar mert leesem.

Most tegezte őt először. Domokos kihajolva megragadta őt és szobájába emelte. Itt megeredtek könnyei, de zokogását elfojtotta. Végre emberfölötti erővel lecsöndesítette magát.

— Őriznek? kérdé halk hangon.

Domokos még nem tért magához bámulatából s egyszerűen ajtajára mutatott. Kivülről horkolás hallatszott; az ór az álomtól elnyomva bizonyosan az ajtó elé feküdt.

— Menekülnöd kell — ismétlé élénken. — Azért jöttem, hogy menekülésre birjalak és bucsut vegyek tőled.

De ő nem figyelt reá.

— Hogyan, te vagy az valóban... Oh! mennyire megijesztettél. Megölhetted volna magadat.

Kezeit megfogta és csókokkal halmozta el.

— Mennyire szeretlek, Francziskám!... Ép oly bátor vagyok, mint jó. Csak egytől féltém, hogy úgy kell meghalnom, hogy viszont sem látlak... De te itt vagy, s most már agyonlőhetnek. Ha egy negyed-órát tölthetek veled, az elég lesz nekem. Lassankint magához vonta a leányt s vállaira hajtotta fejét. A veszély közelebb hozta őket egymáshoz, s egymás mellett mindent elfeledtek.

— Oh! Francziskám, — mondá édes hangon Domokos — ma van Lajos napja, házasságunk oly sokáig várt napja. Semmi sem tudott elválasztani bennünket, hiszen itt vagyunk egyedül a találkozon... Nemde ez a házasság napjának hajnala?...

— Igen, igen — mondá a leány — ez házasságunk napjának hajnala.

Hideg borzongással csókolták meg egymást. De Francziska hirtelen kibontakozott az ölelő karok közül; a borzasztó valóság vonult el szemei előtt.

— Menekülnöd kell, menekülnöd kell — hebegé. — Ne vesziünk egy percet sem.

Domokos a sötétségben utána nyujtotta karjait, s ő újra folytatá:

— Oh! kérlek, hallgass reám... Ha te meghalsz, én is meghalok. Egy óra múlva hajnalodik. Akarom, hogy azonnal indulj.

Ekkor hirtelen megmagyarázta tervét. A vaslétra a kerékig vezetett le; onnét könnyen elérhette a csolnakot, mely a rejtekhelyen volt. Így zajtalanul eljuthat a tulsó partra s menekülhet.

— De ott bizonyára örök vannak — mondá ő.

— Egyetlenegy, a legelső fűzfa mellett.

— De ha észrevesz és kiáltani fog?

Francziska összeborzadt. Egy nagy kést adott kezébe, melyet magával hozott. Mindketten elhallgattak.

— Hát atyád és te? — folytatá Domokos. — Nem, nem, én nem mehetek el... E katonák talán titeket mérszárolnak le, ha én itt nem leszek... Te nem ismered őket. Kegyelmet ajánlottak nekem, ha keresztül vezetem őket a sauvali erdősegen. Ha engem itt nem találnak, mindenre képesek lesznek.

A fiatal leány nem ereszkedett vitába. Minden ellenvetésre csak ezzel felelt:

— Én értem menekülj... Ha szeretsz, Domokos, ne maradj itt egy perczig sem.

Azután megígérte, hogy visszamegy szobájába. Nem fogják megtudni, hogy elősegítette a szökést. Végre kifogyván a szavakból, szenvedélyesen megölelte és össze-vissza csókolta. Domokos le volt győzve. Még csak egy kérdést tett:

— Esküdjél meg, hogy atyád tudja idejöveteledet, s ő is tanácsolja a szökést?

— Hiszen atyám küldött ide, — mondá Francziska merészen.

Hazudott. E pillanatban csak annak szükségét érezte, hogy biztosságban tudja őt, s hogy meneküljön a borzasztó gondolattól, hogy a napfeljötté kedvesének halálát hozza magával. Csak ő távol legyen, szívesen magára vállal minden szerencsétlenséget; édes lesz neki a szenvedés, csak ő éljen. Mindenek fölött is a földolog volt, hogy élve birja kedvesét.

— Jól van, mondá Domokos, úgy teszek, amint akarod.

— Azután nem beszéltek többé. Domokos kinyitotta az ablakot. De egy váratlan zaj megfagyasztotta ereikben a vért. Az ajtó megrögzött. Azt hitték, hogy a kilincset nyitogatják. Bizonyosan az őrző hallotta meg beszédöket. Mindketten állva szorosán egymáshoz lapulva, halálos aggodalmak között várakoztak. Az ajtó mégegyszer megrögzött, de nem nyílt ki; valószínűleg a küszöbön alvó katona fordult meg. S csakugyan újra csend lőn, s a horkolás ismét elkezdődött.

Domokos határozottan azt akarta, hogy Francziska menjen föl előbb szobájába. Karjaiba vette s egy néma búcsú után fölsegítette a létrára; azután maga is megkapaszkodott. Megvárta, míg a leány szobájába ért, azután megindult lefelé. Francziska visszapillantva, halkan utána susogta:

— A viszontlátásig — szeretlek!

Kikönyökölt az ablakon s igyekezett szemeivel követni Domokost. Az éj még mindig igen sötét volt. Kereste az őrt, de nem láthatta; csupán a fűzfa meredezett feketé árnyékával a sötétségben. Pár pillanatig hallotta a repkénylevelek zörgését; azután a malomkerék recsegett, végre a víz csöndes locogása értésére adta, hogy Domokos megtalálta a csolnakot. Egy percz múlva észrevette a halvány színű folyón átsikló sötét árnyat. Ekkor szíve elszorult a borzasztó aggodalomban. Minden pillanatban hallani vélte az őr kiáltását. A legkisebb zajt is fegyvercsörgésnek s puskatöltésnek hitte. De a perczek csak múltak s a környék mély csendjét mi sem zavarta meg. Domokosnak már a másik parton kellett lennie, de Francziska mit sem látott. Végre lábdobogást s egy elfojtott sikolyt hallott, s egy nehéz test zuhant a földre. Azután még mélyebb lett a csöndesség. A sűrű éjszakába bámulva, állott az ablaknál s úgy érezte, mintha a halál szele érintette volna.

(Folytatása következik.)

A köszvény dicsérete.

— Irta J. J. —

Van nekem egy barátom, a kit igen sokan nem tartanak bölcsnek; de én, a ki közelebről ismerem, azt mondom, hogy ő olyan nagy bölcs, hogy az ő bölcseségén túl, már nincsen is bölcsesség. Az én barátom nem ifju, de nem is öreg; a szép esztendők szenvedélyeitől még nem vett bucsut.

Ez az én barátom szerelmes, köszvényes, költő, filozófus és zenész; főleg ő az az ember, a ki beszél, az a madár, mely énekel; ő a mult idő visszhangja, a jelen zaja; ifju visszhang és kedves zaj.

Ő olyan filozófus, a ki e világ minden hiúságairól lemondott, miután mind megismerte őket.

Az én barátom jó; nem gyengeségből, hanem először jóságból; aztán restségből; s mert nagyon sok ügyesség, kitartás és erő kell ahhoz, hogy valaki rossz legyen. A legjobb tanácsokat esendesen végig hallgatta; igen, végig hallgatta, hogy ne szomorítsa meg azt, a ki tanácsaival kedveskedett, de egy tanácsot sem követett.

Igazmondó volt, az igazság iránti tiszteletből és szeretetből, s mert — a mellett, hogy a hazugság szégyen, még az is vele jár, hogy a hazugság fárasztó munka. Szívesebben megtanulnék Viktor Hugótól száz verset könyv nélkül, — mondá sokszor — mint hogy egy hazugságot az eszemben tarsak. A hazugságot mindig táplálni kell, mert ha megfélemezünk róla, könnyen csuffá tesz bennünket.

Ez a mi szeretetre méltó hősünk köszvényes volt. Igen, köszvényes; a köszvény minden hat hónapból legalább egy jó hónapig az ágyba szegezte. Meglehetősen rohammal jött rá, s a térdét és nagy lábujját kinezta. — Ha sajnálkoztunk, elkezdett jajgatás közben nevetni, vagy nevetés közben jajgatni, s azt mondta: — Az ég szerelmére kérlek, barátaim, hagyjatok békét, ha köszvényes vagyok, az az én hibám, mert az akartam lenni, és megérdemltem, hogy az legyek!

A mult évben egy nyári napon, midőn barátunkat a köszvény ismét előfogta, az egész világ meglátogatta, sajnálkozott felette, s véghetetlen sokféle és pedig csálhatatlan gyógyszereket ajánlottak neki, azokat a számtalan hasonszenvi szereket nem is számítva, melyeknek csudahatása a halottakat is feltámasztotta s az eleven köszvényeseket még inkább.

— Az Istenért! — kiáltá barátunk, ágyából fölemelkedve — ugyan furcsa emberek, hogy akaratom ellen megakarnak gyógyítani! Köszvényes vagyok, az igaz, de dicsekszem vele, s ezt a betegséget oly nagy tiszteletben tartom, hogy ha valaki azt mondaná: ime, köszvénye helyett cserébe elajánlok önnek egy kis hideglelést vagy torokgyuladást, tüdővérszt, aszkórságot, hátfájást, vagy ha úgy tetszik 'ogfájást, én bizonynyal azt válaszolnám: keressen

más bolondot. A köszvény! ah! jaj! — A köszvény! oh! oh! — Igen, a köszvény az én életem, erőm, dicsőségem, az én munkám, az én bátorságom és erényem.

A köszvény — folytatá — az én jó szellemem, az én jó angyalom. Oh kellemes fájdalom, oh kedves szenvedés, oh hasznos, találékony, tisztességes, szellemdus, türelmes és jó tanácsokkal gazdag gyötrelmem! — Hasonlít ahhoz az okos és bölcs anyához, a ki gyermekeivel szemben elégedetlen és komoly képet csinál, hogy azok vissza ne éljenek jóságával. Mily bölcs, tevékeny és ékesszóló tanácsadó! Alig veszi észre, hogy rossz hajlamaidnak át akarod magadat engedni, alig van sejtelve róla, hogy az álmatlanságokban gazdag bor és szerelem, a gyilkoló kártyaszennvedély, a pihenés nélküli munka, a falánkság és a falánksággal együttjáró eszeveszett korhelység, pusztulás, tékozlás, irigység, gyűlölet, nagyravágyás stb. hatalmukba akarják venni a te kifáradt testedet, s a bölcsesség legegyszerűbb törvényeinek ellenszegülő lelkedet: ime jóakaród a köszvény rögtön előáll, s ekkor vége mindennek!

»Megállj!« — kiáltja. »Ezt az esztelen poharat törd el, ezt a gyilkos könyvet tedd be, e gazdagon megrakott asztalt dönts fel, távozz el abból a szobából, hol a becstelenség és gyalázat egy asztalhoz ülnek le! Megállj! A kicsapongásnak rögtön vége legyen! Ez ártalmas szenvedélyeket csapd el magadtól! A vétkeid szolgálatára álló inasokat lökd ki az ajtón, kergesd el a tányérnyalókat, s ezeket a mindkét nemből való hitvány élődot, kik rajtad rágódnak s a velődet is felemésztik, rugdosd ki szobádból.

A borozással fel kell hagyni — folytatja a köszvény — a tragédiáknak vége, a szerelmes leveleket tépd szét; a puha pamlagoknak, tükröknek, erős illatoknak, kaczer nőknek, uszályoknak és tunikáknak, a koczkáknak, kártyáknak, a váltóknak, törvénytiszteletnek, cukrárszoknak, szakácsoknak és borárosoknak itt nincs helye. Ha szereted az életedet, állj meg! Ne menj tovább! szakíts a hibáiddal. S miután nem volt elég eszed, hogy ügyelj magadra s beparancsolj szenvedélyeidnek, hát majd a kezembe veszek én! te háládatlan, ezentul majd ügyelek én reád! Igen, én leszek a felügyelő, tanácsadó! Ezentul együtt élünk, sohasem válunk meg egymástól, s ha megfélemezdel magadról s letérsz a jó útról, annál rosszabb reád nézve, mert megállítalak s visszatérítek a kötelességedre!«

Oh boldog köszvényes, ezentul mértékletesen kell élned, friss forrásvizet innod, s a szívbeli megelégedésről dicsérő éneket énekelned. — Ismered a szívbeli megelégedés dallamát? S tudod, ki a szerzője? A köszvény maga.

Nincsen a föld kerektségén olyan betegség, mely több részvétellel találkozék, mint ez! A teme-

tőnek ezt a feliratát: »A tied vagyok reggel, estve az enyém vagy!« a köszvény is használhatná. »Az egész világnak, ifjaknak, öregeknek, reggel, délben, estve és örökké — szolgálatára állok«, — mondja a köszvény. Gyorsabban jár, mint a halál, és biztosabb lépéssel halad. Ahova be akar lépni, rögtön belép, minden teketória nélkül elfoglalja a helyet s választottjainak életmódja rögtön átalakul, a dorbézolásnak s kicsapongásnak vége, csendes, türelmes, jóindulatu, józan életet kell élni; az egészséges emberek nyomorult szenvedélyeiről: a boszuság, harag, irigység, gyávaság, stb.-ről le kell mondani.

Láttál-e valaha köszvényest, hogy sohajtozva vagy kétségbeesve a börze árfolyamát olvassa? — Láttál-e valaha köszvényest, hogy szeméit forgatva verseket írjon?

Azon előcsarnokban, hol a félelem és reményesség választották örökös lakásukat, láttál-e valaha köszvényest a háziur előtt térdet hajtani, vagy a bejelentő szolgát összetett kezekkel kérelmezni? Alig hogy valaki a köszvény nagy könyvében be van írva, rögtön felemeli a fejét, és szabad ember lesz; nem tud többé hizelegni, sem hazudni; az előtte elmenő szerencse s annak kíséretében levő bérruhás szolgák tömege előtt nem veszi többé le alázatosan kalapját.

E világ legbüszkébb férfiai köszvényesek voltak; p. o. Perkles, Augusztus, Horáció és Guilbert de Pixérécourt; Julius Caesar, XIV. Lajos, Saxe tábornagy köszvényesek voltak; midőn az utóbbi a fontenoyi csatát megnyerte, mind a két lábát és mindkét kezét a köszvény kinozta. Richelieu herceg másnap e szavakkal mutatta be a királynak: »Főnség, ime ez az első ember, a kit a dicsőség nem fűtt fel«.

Melyik betegségnek, vagy melyik híres családnak van nemesebb származása? A köszvény még a Bourbon-családnál is régibb. Bacchus az apja és Vénus az anyja; Pluto volt a keresztapja.

A köszvény emlék és a mult idők élénk képe. Midőn kinoz, ifjuságom legszebb óráit, s férfikoromnak legdrágább perceit juttatja eszembe. A köszvény előjoga, hogy a beteg előtt a mult idők kincseit és a jövő álmait s reményeit feltárja.

A köszvény megválogatja, hogy kiket támadjon meg, az erőseket, bátrakat, hatalmasokat és a híres embereket szereti, a gyermekeket, öregeket és a nőket megkiméli. A vizivókat és a vízfordókat, ki nem állhatja. A köszvényest mindenki kényezteti, a legpuhább szőnyeg, a legkényelmesebb karosszék s a kandalló előtt a legmelegebb hely az övé.

Mennyi figyelemben részesítik, mily gyöngéden ápolják!

Olvasdink figyelmébe ajánljuk a következő könyveket:

1.

Vasuti élet.

— Irta: **Temesváry Alajos.** —

Ebben a művében szerző keresetlen egyszerűséggel, de megrázó színekben festi a vasuti életnek fáradalmait, kinlódását, nehézségeit, de különösen ezernyi veszélyeit, s a történetek, melyeket itt elmond, igazán megható részleteket tárnak fel az olvasó előtt ebből a ritka nehéz életből. A könyv annál értékesebb, mert szerző a benne szereplő embereket mind ismerte, a velük történt borzalmas eseményeket részben közvetlenül is megfigyelte. Aki elolvasta ezeket a történeteket, az más szemmel fogja nézni a vasuti embert és más véleménynyel lesz annak szolgálata felől. A könyvet tagjaink leszállított árban, 60 krajczár beküldése mellett rendelhetik meg kiadóhivatalunkban.

*

2.

Bumli.

— Irta: **Temesváry Alajos** —

Lapunk szerkesztőjének ezen újabb könyvéről elég annyit mondanunk, hogy aki a vasuti életnek derűs oldalait, kaczagtató fonákságait is meg akarja ismerni, az olvassa el a Bumlit. Nem fogja sajnálni sem a fáradságot, sem a pénzt, amit reá fordított. Csak arra a néhány vig dologra kell utalnunk, ami lapunkban a szerző tollából eddig megjelent és mindenki tisztában lesz azzal, hogy jó könyvet kap pénzeért. Ára *egy korona*, mely lapunk kiadóhivatalához küldendő be.

Aki egyszerre rendel meg mind a két könyvet, azokat összesen két koronáért kapja.

E két könyvnek nem volna szabad hiányoznia egy vasutas házában sem.

*

3.

Csitt-esatt.

— Irta: **Csitt. Fordította: Csatt.** —

Igen mulattató, pikáns novellafüzér. De csak elnőttek számára íródott. Bolti ára 3 korona, a »Kitartás« tagjai ellenben 2 korona beküldése ellenében rendelhetik meg kiadóhivatalunknál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vice-ur. A szives érdeklődést köszönjük. Segédszerkesztőnk annyira meg volt hatva, hogy csak úgy csattogott örömeiben. Azt mondja, hogy a míg éllel bírja, nem fog megszűnni az ön kedve szerint — vágni.

Faragó Vendel Pál. Kitartása valóban bámulatba ejti az egész »Kitartás«-t. Jól van hát no; egyik-másik versét hajlandók vagyunk közölni, de csakis azon föltétel alatt, hogy az általunk adandó témákról fog verselni. Irjon hát hamarosan egy kis idillt a busa-szöketőről és egy elégiát a gór-ugrányról. De úgy ám, hogy ezeknek a verseknek hallatára minden busa-szökető örömkönyeket sirjon és minden gór-ugrány — a bőrében maradjon!

Völegény. Dehogy nehéz állapot, dehogy nehéz. Várjon csak, lesz az még nehezebb is! Ami a menyasszonynál keserű könyhullatás, az a menyecskénél duzzogás, a feleségnél perpatvar, a kardos asszonynál meg már talak röpitése. Addig azonban még bőven van ideje mindent jól megfontolni és kitapasztalni. Ha azt látja, hogy jegyese nagyon siránkozó természetű, rikassa meg még jobban. Vagy megunja ő maga is, vagy megváltozik. Vagy, ami szintén nincsen kizárva, visszaadja önnek a jegygyűrűt. És ez lesz mindkettőjükre nézve a legjobb, mert leveléből — sajnálatunkra — azt látjuk, hogy nem annyira szeretet, mint inkább anyagi érdekek készülnek ezt a házasságot összeboronálni. Az ilyenek pedig ritkán szokott áldás lenni.

Kertész. Soha jobbkor. A földművelésügyi m. kir. miniszter épp most adott ki a denevér, a vakondok, a cziczikány és a sün, valamint az összes hasznos madarak megoltalmazására vonatkozó egy rendeletet. A rendelet szigorúan tiltja ezen állatoknak bántalmazását, befogását vagy megölését, tiltja továbbá a hasznos madarak fészkeinek megbolygatását, a tojások vagy fiókok kiszedését, madaraknak árusítását, stb. Az ezen tilalom ellen vétők kihágást követnek el és száz koronáig terjedő bírsággal büntethetők. Ezen rendelet betartására a városi, községi, uradalmi erdőőrök, erdőkerülők s a mezőrendőrök fognak felügyelni.

Nagyvárad elöfzető. Hogy mi kell minden a fogfájás gyógyításához? Hát legelőször is valaki, akinek van egy vagy több foga (minél több, annál jobb). Azután kell, hogy a fog, vagy ezek a fogak nagyon, de nagyon fájjanak (minél többen és minél jobban, annál — rosszabb). Azután kell hozzá vagy egy borbély, vagy egy orvos, vagy kovács s ezek szerint vagy egykampós kulcs, vagy egy fogcsipesz, vagy egy harapófó. (A vésőt és kalapácsot nem ajánlhatjuk.) A különbség csak az, hogy a borbély nem a beteg, de az egészséges fogat huzza ki, a doktor a beteget huzza ugyan, de bent hagyja a gyökerét, a kovács meg — a fejet is kihuzza, csak tessék parancsolni. A foghuzásnál elájulni szabad, de nem férfias; a borbélyt, doktort, kovácsot pofon ütni nem illik, de jól esik. Kell még hozzá egy hatos, egy korona vagy egy forint, a mit az ember a káromkodáson és üvöltésen kívül a fogász markába nyom. Egyéb tanácsal nem szolgálhatunk. Rossz foggal igen.

Kazánkovács 57. Az eddigi gyakorlat tényleg az volt. Ámde az utóbbi időben nagyot fordult a koczka. Ezt a fordulatot pedig okozta a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék, amely egy adott esetben teljesen akként ítél, ahogyan ön azt óhajképpen nekünk megírta volt. Persze sem nem az ön levele, sem nem a mi közbenjárásunk folytán.

Uj tag. Kisérje csak figyelemmel a segélyezési kimutatásokat. Ezek minden ügynöknél jobban és ékebben elmesélik önnek, hogy mennyi könyvet szarított fel, mennyi nyomoruságot enyhített már ez a mi egyesületünk rövid fennállása daczára. És azt mind a tagok erejéből, a tagok bizalmából, melyet az egyesület vezetősége odaadással s a legbecsületesebb kezeléssel igyekszik viszonzni.

Elkeseredett magyar. Hogy miért nevezik azt éppen keresztnek, a mit az ember — bár láthatatlanban — a vállain hord, arra megadja a választ a szentírás. Krisztus urunk is keresztet hordott a vállán. Komoly dolog ez nagyon; tréfálkozni azzal, viczcet csinálni belőle, nem illik ám!

Bene János, Kassa, 111 korona 10 fillért; *Vizvári Antal, Királyháza,* 44 korona 72 fillért; *Dietz Antal, Gyulafalva,* 31 korona 6 fillért; *Déutsch Jakab, Zágráb,* 30 korona 90 fillért; *Karácsonyi Rezső, Eger,* 8 korona 24 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Fehér Mihály, Monostor,* december, január, február és márczius hónapokra könyveltük, fölöslege 1 korona 80 fillér; *Kiss János, Piski,* február, márczius, április, május és június hónapokra könyveltük, fölösleg 40 fillér; *Bauman Henrik, Nagy-Szeben,* január és február hónapokra; *Láth József, Kispeszt,* márczius hóra; *Sechorsch József, Selyp,* márczius hóra; *Hatvány József, Csap,* márczius, április és május hónapokra; *Gávay Mihály, S.-A.-Ujhely,* márczius és április hónapokra; *Molnár János, Piski,* márczius és április hónapokra; *Gálffy László, Kassa,* márczius és április hónapokra; *Bartosics József, Pleternica,* április és május hónapokra; *Oláh Liba János, Jászberény,* április, május és június hónapokra; *Mészáros Lajos, Hatvan,* április, május, június és július hónapokra; *Jódal Gyula, Török-Becse,* május hóra; *Szigethy József, Szécsány,* május hóra; *Mészáros György, Török-Becse,* május hóra; *Greiner Márk, Kassa,* május hóra könyveltük. — *Uhrik Mihály, Szikszó,* 4 koronát köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Hustyik Pál, Budapest,* márczius hóra; *Ugrai János, Szarvas,* április, május és június hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Alkalmi vétel.

Egy faragott, szekrényes szőnyeg-diván 35 frtért, egy matraczos bordeauxbőr-diván 12 frtért, egy kéttámlás ugyanolyan diván 12 frtért és 3 rétü matraczok 4 frttől feljebb azonnal eladók.

Vidéki megrendelések, javítások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Budapest, Sajó-u. 2.

Fülöp Béla.

Olvasóink köréből.

Ismeretség hiányában keresek rokonom részére ezen úton egy nyugdíjkepes vasut hivatalnokot (izraelitát). Hozomány 15.000 korona, butor és szép kelengye.

Szives ajánlatot lehetőleg fényképpel el látva e lap kiadóhivatalába »Budapesti« czimen kérem.